Lausunto hallituksen esitys eduskunnalle päästökauppalaiksi sekä laiksi biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain 2 ja 33 §:n muuttamisesta, HE 71/2023 vp

Tiivistelmä

Kierrätysteollisuus ry kannattaa esityksen mukaisesti jätteenpolton sisällyttämistä EU:n päästökauppaan päästökauppadirektiivissä ehdotetulla aikataululla, vuodesta 2028 alkaen. Se tukisi osaltaan kierrätystavoitteiden saavuttamista ja Suomelle asetettuja taakanjakosektorille asetettuja haastavia päästövähennystavoitteita. Lisäksi Kierrätysteollisuus pitää kannatettavana, että vaarallisen jätteen poltto rajataan täysin päästökaupan ulkopuolelle.

Johdanto

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi päästökauppalaki ja muutettavaksi biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annettua lakia. Kierrätysteollisuuden lausunto keskittyy esitykseen jätteenpolton sisällyttämisestä päästökaupan soveltamisalaan päästöjen tarkkailun ja raportoinnin osalta.

Orpon hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus selvittää jätteenpolton päästöjen siirtoa taakanjakosektorilta päästökaupan piiriin ilman, että kuluttajien jäte- tai energiakustannukset nousevat.

Päästöjen tarkkailua ja raportointia sekä todentamista koskevia vaatimuksia ryhdyttäisiin soveltamaan vuodesta 2024 alkaen yhdyskuntajätettä polttaviin laitoksiin. Komissio arvioi jätteenpolton sisällyttämistä päästökaupan hintaohjaukseen 31.7.2026 mennessä.

Kierrätysteollisuuden näkemykset

Kierrätysteollisuus ry kannattaa jätteenpolton täysimääräistä sisällyttämistä EU:n päästökauppaan päästökauppadirektiivissä ehdotetulla aikataululla, vuodesta 2028 alkaen.

Kierrätysteollisuus toistaa esityksen näkemyksen siinä, että jätteenpolton sisällyttämistä kansallisella päätöksellä hinnoitteluun komission antamaa esitystä nopeammin ei ole tarkoituksenmukaista eikä ole nähtävissä selkeitä hyötyjä siitä, että Suomi ottaisi

hinnoittelun käyttöön kahta vuotta muuta EU:ta aikaisemmin. Tasavertaisten kilpailuolosuhteiden takia Suomen tulee sisällyttää jätteenpoltto päästökauppaan samassa aikataulussa muiden jäsenmaiden kanssa eikä myöskään käyttää opt-out -vaihtoehtoa.

Kierrätysteollisuus katsoo, että päästökauppa kannustaisi jätteenpolttolaitoksia ottamaan käyttöön hiilidioksidipäästöjen talteenotto- ja hyödyntämisratkaisuja, joista on jo olemassa kehityshankkeita ja suunnitelmia ja joiden voidaan arvioida olevan sektorin pääasiallinen ratkaisu sen tuottamien hiilidioksidipäästöjen hallintaan. Ilman päästökaupan kannustinta investointien hiilidioksidin talteenotto- ja hyödyntämisratkaisuihin arvioidaan yleistyvän hitaammin. Kierrätysteollisuus toivoo, että Suomi osaltaan edistää hiilidioksidin hyödyntämiseen tähtäävän CCU-laskennan sääntöjen saamiseksi päästökauppaan.

Hyvät perusteet päästökauppaan sisällyttämiselle ovat vahvistuneet viime vuosina Suomen vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitteen myötä. Myös keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa on tunnistettu tarve vähentää jätteenpolton kasvihuonekaasupäästöjä. Vaikka jätehuoltosektorin päästöissä on ollut myönteistä kehitystä kaatopaikan metaanipäästöjen osalta, tulee sektorin päästöjä edelleen vähentää, jolloin ohjauksen kohdistuminen jätteenpolttoon on perusteltua.

Kierrätysteollisuus ry pitää kannatettavana, että vaarallisen jätteen poltto rajataan täysin päästökaupan ulkopuolelle.

Jätteenpolton sisällyttäminen päästökauppaan tukisi osaltaan kierrätystavoitteiden saavuttamista

EU:n jätepolitiikan tavoitteena on jätteen kierrätyksen lisääminen. Jätteenpolton täysimääräisellä sisällyttämisellä päästökauppajärjestelmään pyrittäisiin myös edistämään kierrätysasteen nostoa ja vähentämään polttoon päätyvän jätteen osuutta jätevirrasta. Jätedirektiivissä asetetaan jäsenmaille kunnianhimoiset yhdyskuntajätteen ja pakkausjätteen kierrätystavoitteet sekä rakennus- ja purkujätteen materiaalihyödyntämistavoitteet.

Komission varhaisvaroituskertomuksen mukaan Suomi ei ole saavuttamassa vuodelle 2025 asetettua 55 % yhdyskuntajätteen eikä 50 % muovipakkausjätteen kierrätystavoitetta. Suomi ei myöskään ole saavuttanut vuodelle 2020 asetettua rakennus- ja purkujätteen materiaalihyödyntämistavoitetta. Yhtenä keskeisimpänä toimena kierrätysasteen lisäämiseksi ja jätteenpolton vähentämiseksi komissio ehdottaakin raportissa Suomelle taloudellisten ohjauskeinojen käyttöönottoa.

Vaikka kierrätysasteen kasvattamiseen tähdätään ensisijaisesti jätepoliittisilla toimilla, Kierrätysteollisuus ry katsoo, että jätteenpolton päästöjen hinnoittelu päästöoikeuden ennustetuilla hinnoilla voi vaikuttaa myös jätehuollossa tehtäviin ratkaisuihin. Jätteenpolton sisällyttäminen päästökauppaan tukisi osaltaan myös kierrätysasteen nostoa ja sitä kautta vähentäisi polttoon päätyvän jätteen osuutta jätevirrasta.

Jätteenpolttolaitoksissa poltettava yhdyskuntien sekajäte sisältää jätteen koostumustutkimusten muun muassa mukaan merkittäviä määriä orgaanista biojätettä, jota voitaisiin käyttää biokaasun tuotannossa. Samoin muiden sektoreiden sekalaiset jätteet, esimerkiksi rakentamisen ja purkamisen jätteet, sisältävät myös kierrätyskelpoisia jätejakeita. Mikäli päästökaupan jätteenpoltolle aiheuttama kustannuslisä siirtyy

vastaanotettavan jätteen porttimaksuun, siirtyy hintalisä jätehuoltoketjussa jätettä tuottavalle asiakkaalle asti ja kannustaa jätehuoltoketjun toimijoita ja asiakkaita valitsemaan korvaavia käsittelyratkaisuja. Päästökaupan hintavaikutus voikin ohjata markkinoita investoimaan uusiin kierrätysratkaisuihin.

Jätteenpolton sisällyttäminen päästökauppaan helpottaa taakanjakosektorin tavoitteiden saavuttamisessa

Päästökaupan lähtökohtana on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä markkinaehtoisesti eli kannustaa laitoksia toteuttamaan päästövähennystoimia, jotka ovat päästöoikeuksia edullisempia. Perinteisesti ajateltuna jätteenpoltolla on ollut tärkeä rooli jätehuollossa, kun se on ohjannut jätteitä pois kaatopaikkasijoituksesta. Tämän merkitys tulee kuitenkin vähenemään sitä mukaa, kun uusia kierrätysratkaisuja kehitetään. Samalla on hyvä huomioida, että EU:n kierrätystavoitteet kiristynevät jatkossakin sekä se, että polton merkitys esimerkiksi kaukolämmön tuotannossa vähenee yhteiskunnan sähköistymisen myötä.

Jätteenpolton liittyminen päästökauppaan tarkoittaisi sektorin päästöjen laskennallista siirtoa pois taakanjakosektorilta. Vaikka siirron vaikutusta taakanjakosektorin päästötavoitteisiin ei tarkkaan voida vielä arvioida, on oletettavaa, että tämä osaltaan helpottaisi Suomea saavuttamaan taakanjakosektorin haastavan päästöjen vähennystavoitteen.

Kierrätysteollisuus ry edustaa yli viittäkymmentä materiaalien keräyksessä, kierrätyksessä ja hyödyntämisessä toimivaa yritystä. Toimialan yritykset tuottavat muun muassa kiertotalouden, kierrätyksen ja jätteen hyödyntämisen palveluja maanlaajuisesti kaiken tyyppisille jätteille ja muokkaavat jätteistä erilaisia uusioraaka-aineita, biokaasua ja ravinteita muun muassa valmistavan teollisuuden, rakentamisen ja infrarakentamisen sekä maatalouden tarpeisiin.

Kunnioittavasti,
Mia Nores
Toimitusjohtaja
Kierrätysteollisuus ry

Lisätietoja: Mia Nores, mia.nores@kierratysteollisuus.fi, P. 044 330 0928